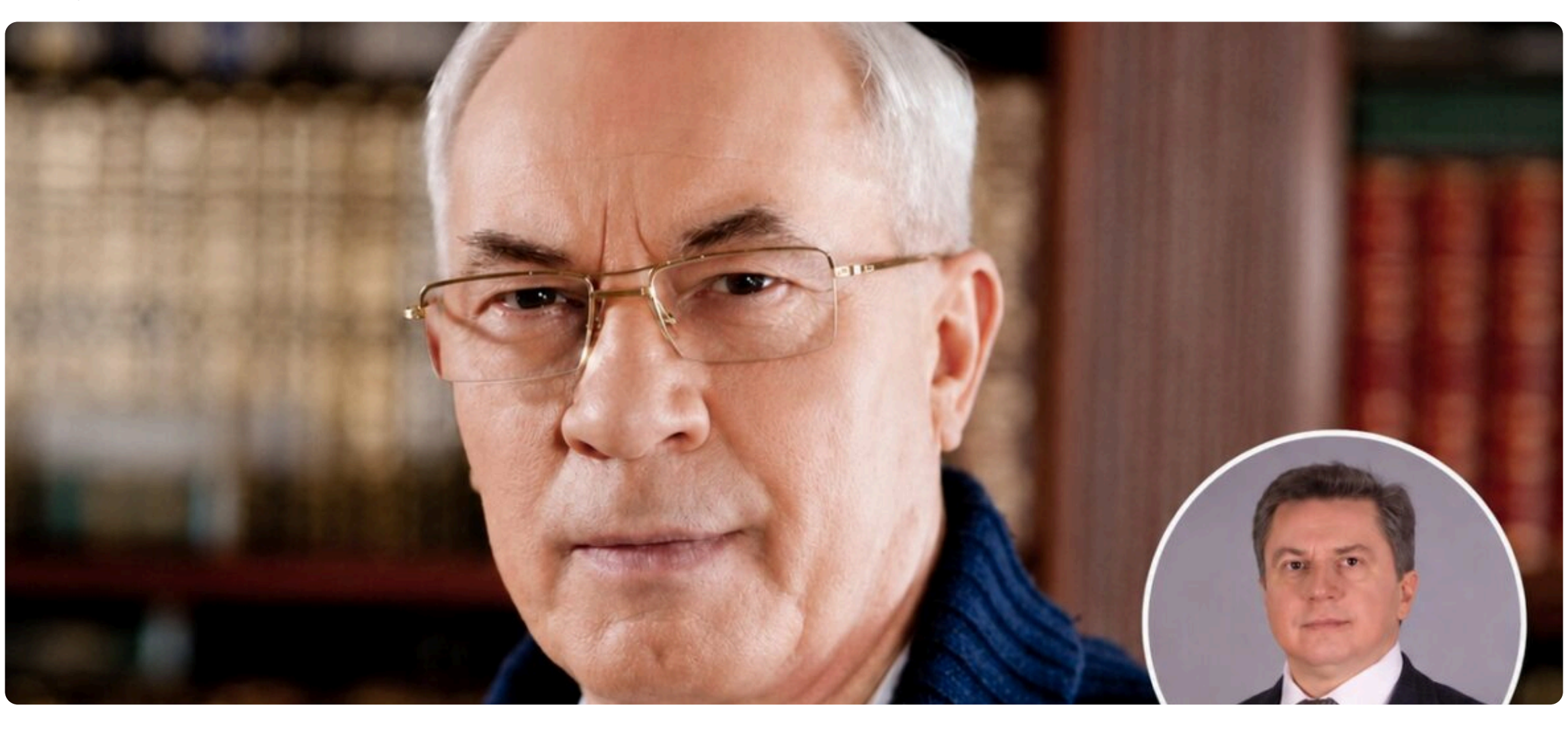

РОЗСЛІДУВАННЯ

Азаріада: повільне колесо справедливості – Центр журналістських розслідувань

Поки Микола Азаров із Москви продовжує коментувати українську політику і виступати пропагандистом війни, в Україні поступово складається мозаїка його спадщини: маєтки, офшорні компанії, колекція культурних цінностей та кримінальні справи про багатомільярдні податкові схеми. Чи вдасться державі через десятиліття після втечі колишнього прем’єра обернути в дохід держави його активи, нажиті непосильним трудом ексглави податкової та уряду,...

Поки Микола Азаров із Москви продовжує коментувати українську політику і виступати пропагандистом війни
поступово складається мозаїка його спадщини: маєтки, офшорні компанії, колекція культурних цінностей та кр
справи про багатомільярдні податкові схеми. Чи вдасться державі через десятиліття після втечі колишнього п
обернути в дохід держави його активи, нажиті непосильним трудом ексглави податкової та уряду, — нині вири
кілька судів. Основна битва відбувається у Вищому антикорупційному суді, в засіданнях якого вживу беруть уча
Мінюст називає номінальними власниками активів Олексія і Миколи Азарових. Хто вони і яким добром разжилась у Криму родина прем’єра-втікача за час російської окупації півострова – у розслідуванні ЦЖР.

Епізод перший: санкційний

В травні 2026 року міністерство юстиції подало позов до Вищого антикорупційного суду, де відповідачами в адміністративній справі є Микола та Олексій Азарови. Посилаючись на Закон «Про санкції», відомство просить стягнути в дохід держави активи, якими вони прямо або опосередковано володіють чи можуть розпоряджатися. Микола Азаров перебуває під санкціями РНБО з листопада 2023 року, Олексій Азаров – з травня 2025-го. В обох випадках санкції передбачають блокування актив
десять років.

У справі фігурують п’ять українських компаній та одна британська, задіяна в структурі власності українських Т
в держреєстр бенефіціарів цих компаній Мін’юст вважає номінальними власниками активів та дороговартісног
вони володіють.

Насамперед це **Костянтин Пивоваров і Дмитро Нікітченко**, які є співвласниками трьох товариств з обмеженою відповідальністю: «Бетель», «Солейленд Девелопмент» і «Інтертауер Україна». Обидва особисто беруть участь в засіданнях суду, що, погодьтесь, є рідкісним у нас явищем. Можливо, таким чином вони демонструють свою реальну, а не підставну власність на ці компанії та їхнє добро.

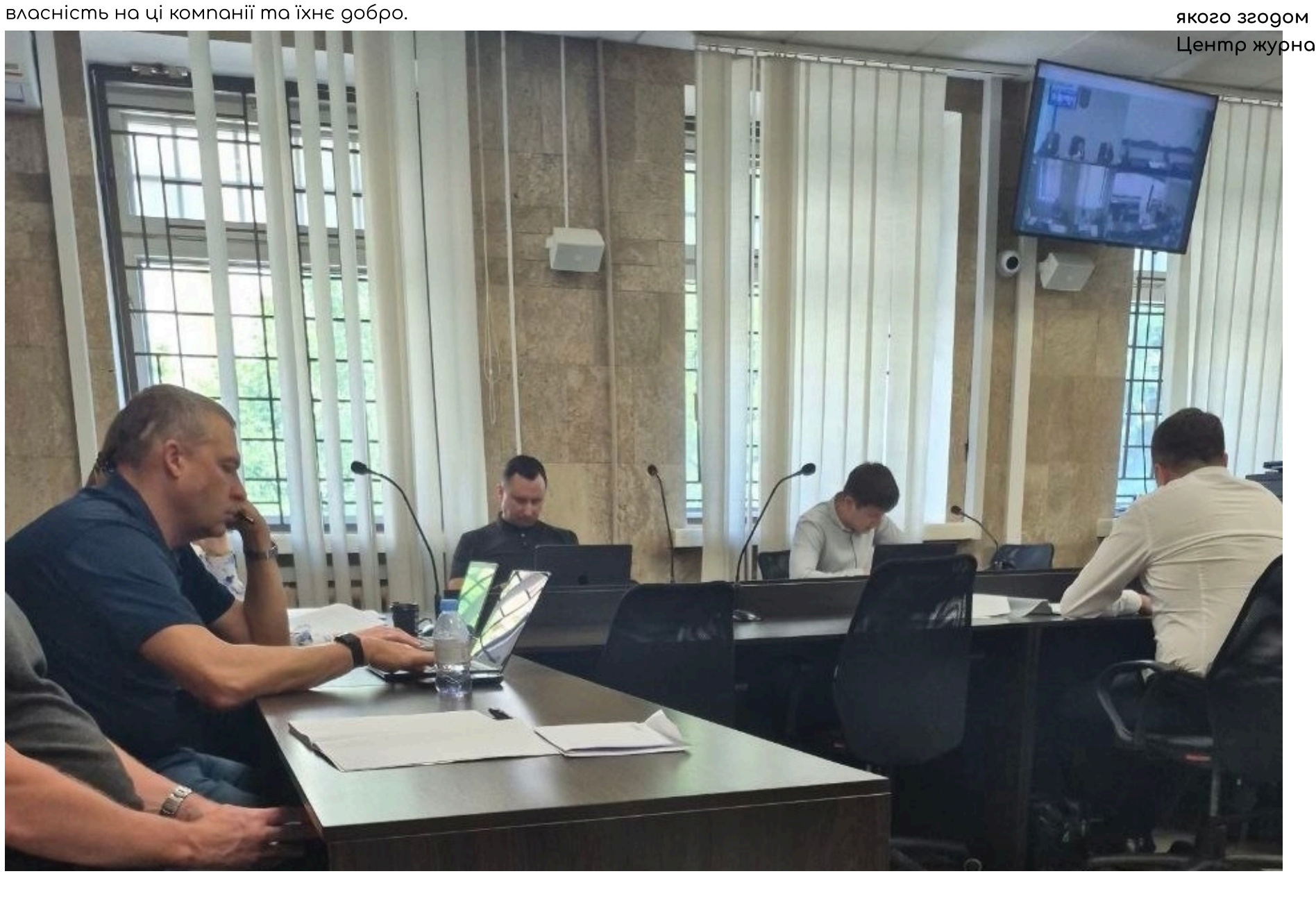

Судове засідання у Вищому антикорупційному суді 17 липня 2026 року. Фото: ЦЖР/Т. Рихтун

Костянтин Пивоваров фігурує у журналістських розслідуваннях ще з часів витоку даних Panama Papers як співвласник компанії Farigton Holdings Limited (БВО), але вже номінальний, а до 2014 року бенефіціаром називали Олексія Азарова, екснардепа і сина – Миколи Азарова.

У 2010-2011 роках Пивоваров був заступником міністра регіонального розвитку і будівництва в уряді Миколи Азарова. Після звільнення став віце-президентом футбольного клубу «Металіст», який на ту пору харківський олігарх Олександр Ярославський продав младоолігарху Сергію Курченку, і давав багато інтерв’ю у цьому статусі. Тобто, станом на 2014 рік, коли на нього «посипались» активи Азарових, Пивоваров не мав власного.

Як виявили австрійські слідчі, у лютому 2014 року Олексій Азаров перед тим, як покинути Україну, подарував «другу» австрійську компанію **Garda Handels-und Beteiligungs GmbH**, на яку заведені нерухомість Азарових в Австрії та Італії і активи в Україні, зокрема, завод «Металіст» у Макіївці.

“Слідство вказує, серед іншого, на подарунок, якого не торкнулися санкції щодо заморожування активів Азарова у Австрії. За кілька годин до втечі Віктора Януковича з Києва 21 лютого 2014 року Олексій Азаров подарував компанію «Garda» своєму українському другові П.», – повідомляло агентство APA.

Костянтин Пивоваров, якого Мін’юст України вважає номінальним власником активів родини Азарових.
2013 рік. Фото: РЕДПОСТ

На Пивоварова оформлені частки у трьох українських компаніях, що стали предметом санкційного позову. Після судового засідання, де представник Міністерства юстиції назвав його «номінальним власником», Костянтин Пивоваров в коментарі ЦЖР сказав, що «ніколи ним не був і не є».

Зліва направо: Дмитро Нікітченко і Костянтин Пивоваров під час судового засідання у Вищому антикорупційному суді. Фото: ЦЖР/Т. Рихтун

Друга особа, яку Мінюст вважає номінальним власником активів сім’ї Азарових, – це бізнес-партнер Пивоварова **Дмитро Нікітченко**. Він не був відомим чиновником часів Азарова. Його нібито залучили до управління українською частиною активів через довірену особу родини Азарових – Пивоварова – для того, щоб уберегти київську нерухомість та землю від санкцій та спецконфіскації. Саме цей штучний зв’язок зараз і доводить Мін’юст у суді.

Дмитро Нікітченко за порадою адвоката відмовився від коментаря, про який його просив ЦЖР.

Фірмою «Атерна» одноосібно володіє Євгенія Розумна. Про її бізнес-діяльність у відкритих джерелах є небагато публічної інформації. Але примітна деталь: ТОВ «Полюс-Центр» і «Константа центр» вона володіє навпіл з уже згаданим Костянтином Пивоваровим. І зареєстровані компанії по вже знайомій адресі бізнес-центру на вулиці Басейній.

Як з’ясував ЦРЖ, через ці компанії контролюються бізнес-центри і земельні ділянки в Кончі Заспі (Столичне шоссе, 21 і 23).

Інфографіка згенерована за допомогою ChatGPT

Про земельні ділянки і ТОВ «Терра естейт» варто поговорити детальніше. Ще з розслідувань десятилітньої давнини відомо, що на цю компанію записаний маєток родини Азарових в Кончі Заспі. У травні 2025 року суд наклав арешт на вісім земельних ділянок, які є у володінні «Терра естейт».

99% товариства належать компанії Boulet Sales LP, зареєстрованій в Шотландії, а її бенефіціаром в британському реєстрі з 2017 року до травня 2019 року значиться 38-річний українець **Дмитро Примак,** якого Мінюст також вважає номінальним власником. Він же вказаний бенефіціаром «Терра інвест» в українському реєстрі з грудня 2021 року, а до того три роки кінцевим власником вказували **Володимира Ліпару** з Донецька, який і нині є власником 1% ТОВки та її директором.

З 2011 по 2013 рік Дмитро Примак працював у міністерстві економічного розвитку і торгівлі в уряді Миколи Азарова. А Володимир Ліпара має зв’язок із Азаровим-молодшим уже в Росії – вони були співзасновниками російського ТОВ «РЭМ».

Згадані в позові Мінюсту українські компанії за 2025 рік отримали загальний дохід на більш як на 50 мільйонів гривень. Дані про доходи відсутні у публічному доступі тільки у ТОВ «Терра естейт», бо у неї інша функція: зберегти земельні ділянки і будинок родини Азарових у Кончі Заспі — 934,6 кв.м. за адресою: м. Київ, Столичне Шосе, 23.

Будинок Азарових в Кончі-Заспі. Скрін з відео ТСН

З 2019 року це майно арештоване згідно з ухвалою Київського апеляційного суду і передане в управління АРМА. Агентство неодноразово намагалось знайти управителя на будинок, але безуспішно.

Важко знайти управителя на маєток, де зареєстрований охоронець сім’ї Азарових – **Сергій Горлов** – саме ця адреса вказана у його судовій повістці.

Цією ж ухвалою Київського апеляційного суду було арештоване майно родини Азарових у с. Хлепча Київської області. Це житлові будинки і земельні ділянки, які Мінюст також намагається стягнути в дохід держави.

Будинок Азарова в селі Хлепча Київської області. Скрін з розслідування Слідство.інфо, 2015 рік

У переліку Мінюсту є і активи на південнобережжі Криму, якими Микола Янович обзавівся до окупації півострова і про які Центр журналістських розслідувань не раз розповідав у своїх матеріалах. Адже покращення курортних об’єктів, злочинно привласнених через благодійні фонди «Професіонал» і «Гарант», Азарови мали за звичку проводити за бюджетні кошти.

Згідно тексту судової ухвали ВАКС, це чотири земельні ділянки в селищі Форос і котедж 465,9 кв. м.з терасами та гаражем. Йдеться про нерухомість в кооперативі «Чехово», одним із членів якого спочатку був Олексій Азаров, а в 2006 році туди ж вступили і тато з мамою.

> **Детально про нерухомість Азарових на Південнобережжі Криму до його окупації читайте в розслідуванні ЦРЖ «Дике місце сім’ї Азарових»**

Після окупації Криму Росією дачний кооператив «Чехово» зареєстрували і в російській юрисдикції, а головою його правління до червня 2025 року був тесть Олексія і сват Миколи Азарових – Едуард Фатхулін. Він був засновником чи керівником декількох компаній Азарових в РФ, серед яких – і згадуване уже ТОВ «РЭМ».

Кооператив «Чехово» у с. Санаторне (Форос), членами якого є Олексій Азаров та його батьки – Микола і Людмила Азарови, а головою правління в роки окупації став тесть Едуард Фатхулін. 2013 рік. Фото: ЦЖР

Центр журналістських розслідувань не раз розповідав історію нахабного привласнення двох гурзуфських оздоровниць – Міжнародного молодіжного центру «Гурзуф» (колишній «Спутник») та санаторію «Пушкіно», що розміщені поруч у першій лінії від моря на Набережній Пушкіна, яку місцеві мешканці перейменували в Набережну Пушкіна-Азарова.

21 жовтня 2004 року, тобто, за 10 днів до першого туру президентських виборів ВР АР Крим вивела із переліку об’єктів, що не підлягають приватизації ММЦ «Гурзуф», який М.Азаров кількома роками раніше перевів у відання Державної податкової адміністрації. А напередодні другого туру виборів президента без конкурсу і за смішною ціною ВР АР Крим визначила покупцем скандально відомий благодійний фонд «Професіонал». Коли Азаров керував ДПА саме цей фонд отримав монопольне право на реалізацію конфіскованого чи арештованого майна, а також збирав «добровільні» пожертви від підприємців.

Така ж схема була прокручена і щодо приватизації санаторію «Пушкіно». Після Помаранчевої революції «Професіонал» передав ММЦ «Гурзуф» та санаторій «Пушкіно» іншому благодійному фонду – «Гарант», зареєстрованому з тими ж керівниками та засновниками, і адресою масової реєстрації компаній Азарових на Печерську – вул. Басейна, 9-Б. Наступного, 2006 року ММЦ «Гурзуф» та санаторій «Пушкіно» перепакували в нову юрособу – Підприємство благодійної організації «Гурзуфський комплекс відпочинку та оздоровлення «Перлина Криму».

Ще до окупації Криму багато писали про намір компанії Олексія Азарова збудувати на території «Перлини Криму» елітний отель «Пушкіно-плаза». І плани здійснились – тільки це не готель, а житловий комплекс «Пушнінський», де ціна апартаментів стартує від 36 млн. рублів.

Житловий комплекс «Пушкінський» у Гурзуфі, збудований компаніями Азарових на території незаконно привласненого санаторію «Пушкіно». 2024 рік. Фото: Яндекс

У роки прем’єрства Микола Азарова Гурзуфу не раз перепадали державні субвенції. Зокрема, в 2010 році на «покращення» набережної виділили аж 30 мільйонів гривень. Як відслідкував ЦЖР, «золотими» стали саме пляжні карти приватизованих оздоровниць. Пляжі «Перлини Криму», які були закриті для вільного відвідування завдяки статусу лікувальних, засипали червоною галькою і провели берегоукріплювальні роботи. А на штормі в 2012-му відмили ще 10 млн. гривень.

Після окупації Криму Росією, яку всім серцем підтримало сімейство Азарових, «Перлину Криму» перейменовують у ТОВ «Гурзуф центр» і реєструють в російській юрисдикції все з тим же українським засновником – благодійним фондом «Гарант» (до речі, дійний і понині).

Напочатку 2018 року його змінює Муслім Арбієв – власник охоронної фірми, а в 2022 засновником уже значиться знайомий нам охоронець Азарових Сергій Горлов, на якого на Росії записано вісім компаній, половина з яких уже ліквідовані. Горлов є одноосібним власником ТОВ «Частная охранная организация «Аргон», зареєстрованого в Рязанській області, де розташований бавовняний бізнес Олексія Азарова – заводи «Русвата» і «Медителл», які позиціонуються як один із лідерів ринку продукції з бавовни.

У жовтні 2024 року засновником «Гурзуф Центру» реєструється московське ТОВ «Пушкино», створене усього за три місяця до цього з статутним капіталом у нещасних 10 тис. рублів і з непублічними засновниками-фізособами – Людмілой Пузирьовой (99%), яка раніше займалась роздрібною торгівлею як індивідуальна підприємиця в Краснодарському краї, і Павлом Пузирьовим.

А далі невідомо звідки і за які кошти з’являється ціла плеяда пов’язаних компаній – спеціалізованих забудовників (СЗ), серед яких і вкотре перейменований «Гурзуф Центр», а також декільна забудовників, які «сіли» на Алушту і вкрадений в Україні Будинок творчості «Санаторій Алуштинський» з 15 гектарами реліктового парку. Назву СЗ «Союз-Алушта» мають чотири пронумеровані компанії, зареєстровані на Ольгу Пузирьову. За даними Єдиного реєстру житлового будівництва РФ, СЗ «Союз-Алушта-2» будує на території Будинку творчості і його парку ЖК «Парковая резиденция» із чотирьох будинків. СЗ «Союз-Алушта-1» будує в тому ж місті ЖК «Крымская резиденция», а в Масандрі СЗ «Гурзуф-Пушкино» зводить «Ялтинскую резиденцию». Але це вже нова історія, до якої ЦЖР ще повернеться, аби підсвітити усі цікаві з точки зору санкцій зв’язки забудовників та їхніх фунтів.

Значного оновлення потребує й бізнес-історія Азарових на ТОТ України і в Росії, адже ведеться вона на незаконно виведені з України тіньові капітали. ДБР розслідує кримінальне провадження щодо відмивання коштів і масштабної схеми ухилення від сплати податків, яку, за версією слідства, організували екс-президент Віктор Янукович, прем’єр-міністр Микола Азаров, колишній голова Державної податкової служби і міністр доходів і зборів Олександр клименко та їхні підлеглі. За даними правоохоронців, лише за п’ять місяців 2011 року завдяки схемам «податкових ям» держбюджет недоотримав майже три млрд гривень податків.

Так що далі буде....

РОЗСЛІДУВАННЯ

Усі

09:56 17.08.2026

Тендер на облаштування базової кухні для гімназії на Херсонщині за 15 млн виграла компанія без належного досвіду, зате з орбіти екснардепа Єфімова – Центр журналістських розслідувань

07:15 14.08.2026

На безриб’ї. Опорну кухню на Херсонщині за 27 млн грн від Ukraine Facility будуватиме фірма зі шлейфом кримінальних проваджень – Центр журналістських розслідувань

КВАРТИРИ ЗА ЦІНОЮ СМАРТФОНА

07:38 17.07.2026

Як брат директора ДБР отримав 143 об’єкти нерухомості від забудовника, якого згодом розслідувало ДБР – Центр журналістських розслідувань

ЦІКАВО

Усі

Уряд закликав українців не скуповувати продукти: загрози голоду немає – Центр журналістських розслідувань
15:17 03.09.2026

Генштаб підтвердив ураження російської РЛС «Каста» в Запорізькій області – Центр журналістських розслідувань
14:44 03.09.2026

Український морський дрон уразив судно під прапором РФ у порту Сочі і комплекс РЕБ у Криму – Центр журналістських розслідувань
13:05 03.09.2026

Азаріада: повільне колесо справедливості – Центр журналістських розслідувань
12:00 03.09.2026

НОВИНИ СВІТУ

Усі

Уряд закликав українців не скуповувати продукти: загрози голоду немає – Центр журналістських розслідувань

Підстав для збільшення домашніх запасів харчових продуктів через російські удари по складській інфраструктурі наразі...

15:17 03.09.2026

Генштаб підтвердив ураження російської РЛС «Каста» в Запорізькій області – Центр журналістських розслідувань

Українські ударні БПЛА 1 вересня влучили в антену та апаратну станцію машини радіолокаційної станції...

14:44 03.09.2026

Український морський дрон уразив судно під прапором РФ у порту Сочі і комплекс РЕБ у Криму – Центр журналістських розслідувань

Безекіпажний катер Військово-морських сил Збройних сил України уразив багатоцільове судно забезпечення Nefrit під прапором...

13:05 03.09.2026

Азаріада: повільне колесо справедливості – Центр журналістських розслідувань

Поки Микола Азаров із Москви продовжує коментувати українську політику і виступати пропагандистом війни, в...

12:00 03.09.2026

РФ завдала удару по складах логістичної компанії в Дніпрі: п’ятеро людей поранені, є загиблий – Центр журналістських розслідувань

Внаслідок російського удару по Дніпру 3 вересня загорілися склади логістичної компанії, щонайменше п’ять людей...

10:44 03.09.2026

«Даймонд Пей» та Максим Сігалов: як платіжна система для онлайн-казино перетворилася на схему виведення мільярдів з України

Українське Бюро економічної безпеки розслідує масштабну фінансову схему за участю платіжної компанії ТОВ «Даймонд...

10:26 03.09.2026

© 2026 Dosie News